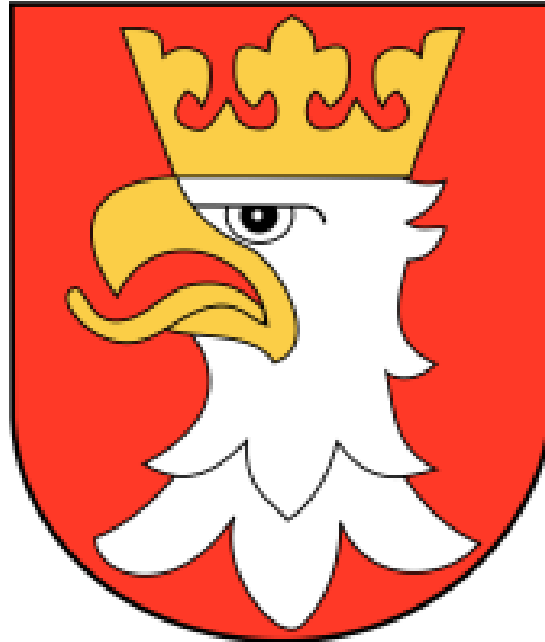

*Załącznik
Do Uchwały Nr XV/104/2015
Rady Powiatu w Krakowie
z dnia 30.12.2015 r.*

**Powiatowy Program
na rzecz Osób Niepełnosprawnych
w Powiecie Krakowskim
na lata 2016 - 2020**

Grudzień 2015

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Podstawy prawne tworzenia Programu.....	5
III. Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim - najważniejsze wnioski	6
IV. Problemy osób niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim.....	10
V. Założenia Programu.....	10
Adresaci programu	11
Realizatorzy i partnerzy Programu	11
Miejsce realizacji Programu	12
Czas realizacji Programu	12
VI. Priorytety i cele Programu.....	12
VII. Monitoring i ewaluacja	22
Wdrażanie Programu	22
Monitoring Programu	22
VIII. Finansowanie Programu	23

I. Wstęp

Powiatowy Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim na lata 2016-2020 (dalej: Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych) jest dokumentem służącym realizacji polityki socjalnej i społecznej kierowanej do osób niepełnosprawnych. Działania ujęte w Programie na rzecz Osób Niepełnosprawnych umożliwiają realizację celów szczegółowych określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krakowskim na lata 2016–2020.

Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych jest dokumentem, który służy ukierunkowaniu i skoordynowaniu działań w ramach nowoczesnej polityki społecznej i zatrudnieniowej na realizowanej przez Powiat Krakowski. Przyjęcie i realizacja programu jest wymogiem zawartym w Art.35a Ust.1 pkt.1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹. Celem nadrzędnym programu jest **ukierunkowanie i skoordynowanie działań w ramach polityki socjalnej na rzecz osób niepełnosprawnych realizowanej przez Powiat Krakowski.**

Jednym z najbardziej niepokojących problemów społecznych ostatnich lat jest wzrost liczby osób niepełnosprawnych. Powszechność występowania niepełnosprawności stawia przed władzami publicznymi i wspólnotami samorządowymi obowiązek podejmowania działań zapobiegających powstawaniu oraz łagodzących jej skutki. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych są zadaniem ogólnospołecznym, bowiem skutki niepełnosprawności dotyczą wszystkich dziedzin życia.

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza:

„trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”².

Inaczej definiuje niepełnosprawność przyjęta przez Sejm RP uchwała z dnia 1 sierpnia 1997 roku Karta Praw Osób Niepełnosprawnych³:

„...osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych...”

Sejm RP w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych stwierdza iż, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, **osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji⁴.**

¹ Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych; Dz. U. z 2011 roku Nr 127, poz. 721, z późn. zm.

² Tamże, Art. 2. Ust.10

³ § 1 Uchwały z dnia 1 sierpnia 1997 roku Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (Monitor Polski Nr 50, poz. 475)

⁴ Tamże, § 1

W szczególności osoby niepełnosprawne mają prawo do:

- dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym,
- dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną,
- nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej,
- pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych,
- pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga – prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych,
- zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym,
- życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej,
- posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych wyznacza kierunki działań na lata 2016-2020 i uwzględnia możliwości ich modyfikacji w trakcie realizacji Programu. Modyfikacja Programu może nastąpić ze względu na zmianę uwarunkowań zewnętrznych oraz pojawiające się problemy, które nie zostały zdiagnozowane podczas przygotowywania Programu. Oba warunki modyfikacji Programu, traktowane łącznie lub osobno, stanowią podstawę do weryfikowania jego założeń oraz wprowadzania zmian i dostosowywania tych zapisów do pojawiających się problemów osób niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim.

II. Podstawy prawne tworzenia Programu

Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych jest spójny z:

1. Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych z dnia 3 maja 2008 r.,
2. Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
3. Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 1 sierpnia 1997 r.,
4. Ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2013r., poz. 595, z późn. zm.),
5. Ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.),
6. Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182, z późn. zm.),
7. Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.),
8. Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2020 – Nieograniczone możliwości”, w szczególności:

Obszar 6 – Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne; Cel strategiczny – wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców Małopolski w wymiarze środowiskowym, zdrowotnym i społecznym; Działanie 6.3.2. – Integracja działań na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych,

9. Programem Strategicznym „Włączenie społeczne”,
10. Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Małopolskiego (RPO WM), w szczególności:
Oś priorytetowa 9. Region spójny społecznie
Oś priorytetowa 12. Infrastruktura społeczna,
11. Strategią Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2013-2020, w szczególności:

Obszar 6 – Bezpieczeństwo publiczne, ekologiczne i społeczne; Cel operacyjny 6.2 – Sprawna i integrująca polityka społeczna; kluczowe działania 6.2.2. – Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych,

12. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krakowskim na lata 2016-2020, w szczególności:

Cel strategiczny: Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych; Cel operacyjny IV.1. – Rozwój usług wsparcia i wczesnej interwencji dla osób niepełnosprawnych, IV.2. – Utrzymanie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

III. Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim - najważniejsze wnioski

Diagnoza sytuacji społecznej Powiatu Krakowskiego, w tym sytuacji osób niepełnosprawnych, została przeprowadzona w Etapie II procesu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krakowskiego na lata 2016-2020 w terminie 1.09-12.10.2015 roku⁵ i obejmowała m.in.

- zebranie i analizę danych, tj. statystyk powiatu będących w dyspozycji Starostwa Powiatowego w Krakowie i jego jednostek organizacyjnych oraz gmin należących do Powiatu Krakowskiego, statystyk ogólnych Głównego Urzędu Statystycznego i Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Krakowie,
- przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców powiatu na temat istotnych problemów społecznych,
- przeprowadzenie paneli eksperckich z udziałem przedstawicieli PCPR, UPPK, Wydziałów: Edukacji i Organizacyjnego i Spraw Obywatelskich dotyczących m.in. identyfikacji kluczowych problemów związanych z polityką społeczną na terenie Powiatu oraz możliwych rozwiązań i działań w zakresie przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

Szczegółowa diagnoza sytuacji społecznej Powiatu Krakowskiego znajduje się w części I Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Krakowskiego na lata 2016-2020⁶. Poniżej prezentujemy najważniejsze wnioski z przeprowadzonej diagnozy w odniesieniu do osób niepełnosprawnych.

Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim wskazuje na następujące elementy:

1. W 2014 r. Powiat Krakowski zamieszkiwało 268 517 osób, co stanowiło 7,97% mieszkańców województwa małopolskiego. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat, tj. 2010-2014 obserwowano **wzrost liczby mieszkańców powiatu krakowskiego** (o 9,2 tys. mieszkańców), a **tempo wzrostu liczby mieszkańców** w analizowanym okresie - **plus 3,6% - było wyższe niż dla całego województwa małopolskiego**, które w tym okresie było ujemne i wynosiło minus 0,9%.
2. **Ponad 80% mieszkańców powiatu to ludność terenów wiejskich.** Najliczniejszymi pod względem liczby mieszkańców gminami w powiecie są: Skawina (16,06% mieszkańców całego powiatu), Krzeszowice (12,09%) i Zabierzów (9,43%), a do najmniej zaludnionych należą: Sułoszowa - 2,16%, Igołomia-Wawrzeńczyce - 2,87% i Iwanowice -

⁵ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krakowskim na lata 2016-2020. Część II – Plan strategiczny; Kraków, Listopad 2015; str.10

⁶ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krakowskim na lata 2016-2020. Część I – Diagnoza problemów społecznych; Kraków, Listopad 2015

- 3,32% ogólnej liczby mieszkańców powiatu. W ostatnich pięciu latach **obserwuje się dodatnie ogólne saldo migracji (wewnętrznej i zagranicznej) w powiecie krakowskim**, co oznacza, że corocznie w powiecie więcej osób się osiedla niż wymeldowuje na stałe.
3. Struktura wiekowa ludności Powiatu Krakowskiego ulega zmianom - zmniejsza się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku 0-17 lat. **Odsetek dzieci i młodzieży obniżył się z 20,3% w 2010 r. do 19,8% w 2014 r.** Zwiększa się odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyzn w wieku 65 lat i więcej oraz kobiet w wieku 60 lat i więcej. **Na koniec 2014 r. odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym wynosił 17% ludności powiatu i był o 13% wyższy w porównaniu z 2010 r.**
  4. **Proces starzenia się mieszkańców Powiatu Krakowskiego jest mniej zaawansowany niż mieszkańców całego województwa.** Świadczy o tym wskaźnik starzenia się ludności określający liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, który w 2014 r. wyniósł 86 osób, podczas gdy ten sam wskaźnik w województwie małopolskim ukształtował się na poziomie 95. Według prognoz demograficznych do 2030 r. odsetek mieszkańców powiatu w wieku przedprodukcyjnym osiągnie poziom 17%, a co piąty mieszkaniec powiatu będzie w wieku poprodukcyjnym (19,2%).
  5. Na koniec I półrocza 2015 r. w powiecie krakowskim **udział osób bezrobotnych niepełnosprawnych wśród ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 6%** (w roku 2010 r. wskaźnik ten wynosił 3,8%). Najwięcej osób niepełnosprawnych jest z wykształceniem zasadniczym zawodowym - 36%. Prawie połowa osób bezrobotnych niepełnosprawnych, tj. 47%, jest bez pracy powyżej 12 miesięcy.
  6. Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. **w Powiecie Krakowskim osoby niepełnosprawne stanowiły 13% mieszkańców powiatu, co plasuje powiat na 6 miejscu w województwie pod względem odsetka osób niepełnosprawnych. Mieszkańcy niepełnosprawni prawnie**, tj. ci, którzy posiadali odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony (niezależnie od tego czy wydane do celów rentowych, czy pozarentowych), **stanowili 9,73% ludności powiatu.** Natomiast **osoby niepełnosprawne biologicznie**, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale odczuwały całkowicie, poważnie lub umiarkowanie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych dla ich wieku, **stanowiły 3,27% ludności powiatu.**
  7. Analiza danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wskazuje na **wzrastającą liczbę wydawanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności**, przy czym **liczba wniosków w sprawie orzeczenia o ustalenie stopnia niepełnosprawności jest prawie 10-krotnie wyższa od liczby wniosków o ustalenie niepełnosprawności.** Można się zatem spodziewać w przyszłości wzrostu liczby osób korzystających z pomocy społecznej. W 2014 r. wśród osób niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim **osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności stanowiły 16,2%, osoby**

- z orzecznym umiarkowanym stopniem niepełnosprawności - 57,4%, a z lekkim – 26,4%.
8. Uzyskanie odpowiedniego zatrudnienia było najczęściej wskazywanym powodem wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (29% wszystkich wniosków w 2014 r.). **Prawie co czwarty wnioskodawca (23,5%) ubiegał się o orzeczenie stopnia niepełnosprawności ze względu na korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, w tym m.in. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.** Na trzecim miejscu znalazły się wnioski o wydanie kart parkingowych dla osoby niepełnosprawnej lub dla uprawnionej placówki (19% wnioskodawców). Z kolei dla 15% osób ubiegających się o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności **najistotniejszym powodem był zasiłek pielęgnacyjny.**
  9. **Zasiłek pielęgnacyjny był główną przyczyną ubiegania się o ustalenie niepełnosprawności dla 54% wniosków składanych przez opiekunów osób niepełnosprawnych do 16 roku życia, a 37% wnioskodawców ubiegało się o świadczenia pielęgnacyjne dla niepełnoletniej osoby niepełnosprawnej.**
  10. Wśród wsparcia ze środków PFRON, **największe zapotrzebowanie jest na dofinansowanie ze środków PFRON zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (40% składanych wniosków w 2014 r.) oraz dofinansowanie udziału w turnusach rehabilitacyjnych (26% wniosków).** Liczba wniosków z przeznaczeniem na zakup sprzętu rehabilitacyjnego oraz likwidację barier (architektonicznych lub w komunikowaniu się i technicznych) oscyluje na poziomie około 25% składanych wniosków.
  11. **Wzrasta liczba osób w Powiecie Krakowskim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.** W 2014 r. wskaźnik osób ubiegających się o pomoc z tego tytułu wynosił 32,61% wszystkich osób korzystających z pomocy (w 2010 r. wskaźnik ten wynosił 31,38%). Z powodu niepełnosprawności najczęściej świadczeniobiorców jest w gminach: Liszki (46,27% ogółu korzystających z pomocy społecznej w 2014 r.), Świątniki Górne (46,25%) i Czernichów (45,09%). Największy przyrost świadczeniobiorców pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w okresie 2010-2014 miały gminy: Skąła - o 7,7 pkt. proc., Czernichów – o 7,76 pkt. proc. i Krzeszowice - o 7,56 pkt. proc.
  12. W Powiecie Krakowskim **na jednego pracownika socjalnego w 2014 roku przypadło średnio 2098 mieszkańców,** przy 1976 mieszkańców w województwie małopolskim. Wskaźnik ten lokuje powiat krakowski na siódmej pozycji wśród powiatów w województwie małopolskim. W 6 gminach powiatu wskaźnik ten jest niższy niż 2000 mieszkańców na 1 pracownika socjalnego, a najniższy wskaźnik miały gmina: Skąła – 1495 mieszkańców przypadających na 1 mieszkańca oraz Wielka Wieś – 1580.
  13. **Ponad 80% pracowników socjalnych w ośrodkach pomocy społecznej w Powiecie Krakowskim (80,32%) legitymuje się wyższym wykształceniem przy średniej 63,81%**

dla całego województwa małopolskiego. Ten wskaźnik plasuje Powiat Krakowski na pierwszym miejscu wśród wszystkich powiatów województwa małopolskiego pod względem poziomu wykształcenia pracowników socjalnych.

14. **Udział pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej w Powiecie Krakowskim posiadających I stopień specjalizacji** w zawodzie pracownik socjalny w ogólnej liczbie pracowników socjalnych wynosił w 2014 r. **14,96%** przy średniej dla województwa małopolskiego wynoszącym 25,63%. Ale już **niecałe 5% pracowników socjalnych w Powiecie Krakowskim posiada II stopień specjalizacji zawodowej pracownika socjalnego** (średnia dla całego województwa małopolskiego wynosi 6,13%).
15. **Powiat Krakowski dysponuje zróżnicowaną infrastrukturą wspierającą mieszkańców w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych i rodzinnych**, niejednokrotnie sprofilowaną na pomoc konkretnym grupom osób odbiorców, w tym również osobom niepełnosprawnym. Na terenie powiatu funkcjonuje m.in. **9 Domów Pomocy Społecznej**, w których mieszka łącznie 858 osób (5 z nich prowadzonych jest przez Powiat Krakowski), **3 Powiatowe Ośrodki Wsparcia – Środowiskowe Domy Samopomocy** dla osób z zaburzeniami psychicznymi (wszystkie prowadzone przez organizacje pozarządowe wybrane w drodze otwartego konkursu ofert na zadanie zlecone), **5 Warsztatów Terapii Zajęciowej** również prowadzone przez organizacje pozarządowe, **4 placówki opiekuńczo-wychowawcze**, w tym 3 prowadzone przez Powiat Krakowski.
16. **Brakuje w powiecie placówki wsparcia dziennego (opieki tymczasowej)**, oferującej możliwość skorzystania z rehabilitacji społecznej i zawodowej, **szczególnie osobom, które posiadają znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności**, a obserwuje się **wzrost zainteresowania wśród osób niepełnosprawnych różnego rodzaju formami rehabilitacji społecznej**.
17. W Powiecie Krakowskim **słabo rozbudowana jest infrastruktura pomocowa w formie podmiotów ekonomii społecznej**. W powiecie znajduje się jeden z sześciu w Małopolsce **Zakład Aktywizacji Zawodowej (ZAZ)** będący jednostką organizacyjną Bonifraterskiej Fundacji Dobroczynnej (do końca 2013 r Fundacja nosiła nazwę Konwent OO. Bonifratrów pw. Św. Józefa). Działa również **1 Klub Integracji Społecznej w Zielonkach**. **Nie ma natomiast Centrum Integracji Społecznej (CIS)**. Na terenie powiatu funkcjonują tylko **2 spółdzielnie socjalne** (w całym województwie jest ich 91).

Przedstawione powyżej wnioski z diagnozy sytuacji na rynku pracy w Powiecie Krakowskim, wzbogacone o analizę strategiczną otoczenia w sześciu kluczowych obszarach: politycznym, ekonomicznym, społecznym, technologicznym, środowiskowym i legislacyjnym (Analiza

strategiczna PESTEL⁷), pozwoliły na sformułowanie najważniejszych problemów rynku pracy Powiatu Krakowskiego w perspektywie najbliższych pięciu lat.

IV. Problemy osób niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim

W wyniku prac analitycznych zostały zidentyfikowane następujące problemy, wymagające interwencji w perspektywie najbliższych pięciu lat (2016-2020)

- Niewystarczające wsparcie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi do 16 roku życia,
- Brak oferty opieki czasowej (kilkugodzinnej) dla osób potrzebujących,
- Brak bezpłatnej/dofinansowanej oferty rehabilitacji dla osób starszych i niepełnosprawnych w miejscach ich zamieszkania,
- Brak atrakcyjnej oferty na rzecz seniorów (rehabilitacja, rekreacja, rozwój, edukacja),
- Utrzymanie standardów infrastrukturalnych placówek pomocy społecznej,
- Niewystarczające standardy lokalowe dla administracji publicznej zajmującej się polityką społeczną w powiecie – Centrum Polityki Społecznej Powiatu,
- Niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie powiatu, także dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy,
- Niewystarczająca współpraca podmiotów i instytucji w zakresie reintegracji społecznej,
- Słabo rozwinięty sektor ekonomii społecznej,
- Niewystarczający poziom integracji poszczególnych służb zajmujących się pomocą i integracją społeczną.

Ten zestaw problemów pozwolił określić założenia planu operacyjnego na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim na lata 2016-2020.

V. Założenia Programu

Przy realizacji Programu na rzecz Osób Niepełnosprawnych przyjęto następujące założenia, na których koncentrować się będzie interwencja publiczna w tym obszarze:

- Promowanie integracji społecznej osób niepełnosprawnych i ich rodzin w środowisku lokalnym,
- Zapewnienie skutecznej pomocy medycznej, usług rehabilitacyjnych oraz wsparcie w środowisku zamieszkania w celu zapewnienia osobie niepełnosprawnej optymalnego poziomu funkcjonowania, samodzielności i niezależności, w tym podejmowanie i inspirowanie działań zmierzających do podniesienia jakości opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym i rodziną,

---

⁷ Szczegółowa informacja nt. Analizy strategicznej PESTEL znajduje się w dokumencie: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krakowskim na lata 2016-2020. Część II – Plan strategiczny; Kraków, Listopad 2015; str.18-22

- Dążenie do zapewnienia środowiska wolnego od barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,
- Aktywizowanie społeczności lokalnych, instytucji i organizacji pozarządowych do podejmowania działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Utrzymanie standardów instytucji pomocowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości świadczonych w nich usług,
- Wspieranie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych, w szczególności na otwartym rynku pracy,
- Zapewnienie pełnego uczestnictwa w kulturze, edukacji, uprawianiu sportu oraz korzystania z różnorodnych form rekreacji.

Adresaci programu

Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych adresowany jest do wszystkich mieszkańców Powiatu Krakowskiego, w szczególności zaś do:

- Osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie Powiatu Krakowskiego oraz ich rodzin/opiekunów,
- Instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Kadry pomocy społecznej.

Program adresowany jest też do:

- Instytucji edukacyjnych,
- Instytucji opiekuńczych,
- Pracodawców,
- Gmin Powiatu Krakowskiego,
- Kościołów i związków wyznaniowych.

Realizatorzy i partnerzy Programu

Działania Programu na rzecz Osób Niepełnosprawnych mają charakter interdyscyplinarny i dotyczą wszystkich dziedzin życia. W związku z tym ich realizacja będzie wymagała ścisłej współpracy samorządu (w tym również gmin), jednostek organizacyjnych Powiatu Krakowskiego, organizacji pozarządowych oraz innych partnerów społecznych zajmujących się problematyką osób z niepełnosprawnością.

W szczególności w realizację Programu na rzecz Osób Niepełnosprawnych będą zaangażowani i włączeni:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – jako koordynator i odpowiedzialny za realizację Programu,
- Starostwo Powiatowe w Krakowie,
- Instytucje edukacyjne z terenu Powiatu Krakowskiego,
- Instytucje opiekuńczo-wychowawcze z terenu Powiatu Krakowskiego,

- Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Krakowskiego,
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Szkoły i Uczelnie Wyższe,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Wojewoda Małopolski,
- Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego,
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,
- Marszałek Województwa Małopolskiego.

Miejsce realizacji Programu

Miejsce realizacji Programu na rzecz Osób Niepełnosprawnych to 17 Gmin Powiatu Krakowskiego Ziemskiego. Program realizowany jest na rzecz mieszkańców Powiatu Krakowskiego w ramach otwartego rynku pracy i zasady swobody przepływu pracowników.

Czas realizacji Programu

Program będzie realizowany od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2020 roku. Zadania zaplanowane do realizacji Programu będą wdrażane w formie ciągłej.

VI. Priorytety i cele Programu

Strategicznym celem Programu na rzecz Osób Niepełnosprawnych w perspektywie najbliższych pięciu lat, tj. w okresie 2016-2020, jest:

Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych, umożliwiającym funkcjonowanie w społeczności lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Cel strategiczny jest realizowany przez cele operacyjne, w ramach których wyznaczono działania. Zarówno cele, jak i działania wzajemnie się uzupełniają, wzmacniając tym samym swoje oddziaływanie na obszar wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim.

Układ celów i działań prezentuje poniższa tabela:

Tabela 1 Struktura celów i działań Powiatowego Programu na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim na lata 2016-2020

Cel operacyjny I	Mierniki	Działania	Odpowiedzialny/i⁸	Partner/rzy
Integracja społeczna osób niepełnosprawnych, zapobieganie społecznemu wykluczeniu - wspieranie aktywnego udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość udzielonych porad - Ilość osób objętych wsparciem 	1. Kształtowanie umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie poradnictwa psychologicznego, - pracę socjalną, - pomoc prawną, - prowadzenie terapii rodzinnej, psychologicznej i psychospołecznej, - organizację treningów kompetencji i umiejętności społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne - Organizacje pozarządowe - Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego
	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba grup wsparcia - Liczba osób biorących udział w grupach wsparcia 	2. Tworzenie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów.	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - Organizacje pozarządowe - Parafie
	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość wydatkowanych środków - Ilość osób biorących udział w imprezach - Ilość podjętych działań profilaktycznych 	3. Wzrost uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym: <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie i organizacja imprez o charakterze integracyjnym, kulturalnym, rekreacyjnym, - prowadzenie zdrowego stylu życia i prowadzenie działań profilaktycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - PFRON - Organizacje pozarządowe - Parafie
	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba asystentów osób niepełnosprawnych 	4. Wsparcie rozwoju oferty asystentów osób niepełnosprawnych w gminach i powiecie.	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> - PFRON - Gminy Powiatu Krakowskiego - Organizacje pozarządowe
	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość placówek edukacyjnych i dzieci niepełnosprawnych korzystających ze szkolnictwa specjalnego - Liczba klas integracyjnych 	5. Edukacja specjalna i integracyjna poprzez tworzenie klas integracyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> - Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego w Krakowie 	<ul style="list-style-type: none"> - Szkoły Powiatu Krakowskiego - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne - Gminy Powiatu Krakowskiego
	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wolontariuszy zaangażowanych w aktywizację na rzecz osób niepełnosprawnych 	6. Promowanie wolontariatu wśród i na rzecz mieszkańców, w tym szczególnie osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - Biuro Promocji i współpracy poprzez Ośrodek Wsparcia dla Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Obywatelskich Powiatu Krakowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Organizacje pozarządowe - Parafie

⁸ Jednostka/wydział odpowiedzialny za określone działanie koordynuje wdrażanie działania oraz i monitoruje jego realizację

**Powiatowy Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim
na lata 2016-2020**

	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób niepełnosprawnych, które otrzymają dofinansowanie 	7. Pomoc osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym poprzez dofinansowanie kosztów edukacji w szkole policealnej, kolegium lub w szkole wyższej.	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - PFRON - Organizacje pozarządowe - Prywatni sponsorzy/mecenas
	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba ulotek - Liczba artykułów - Strona internetowa z informacjami dla osób niepełnosprawnych 	8. Informowanie o ulgach i uprawnieniach: karty parkingowe, legitymacje osoby niepełnosprawnej, rodzaje dofinansowań – w formie ulotek, strona internetowa, media	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Cel operacyjny II	Mierniki	Działania	Odpowiedzialny/i	Partner/rzy
Inicjowanie, prowadzenie i wspieranie działań zmierzających do likwidacji barier utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób objętych dofinansowaniem - Wysokość środków z PFRON w poszczególnych latach 	1. Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - PFRON - Wydział Nadzoru Budowlanego Starostwa Powiatowego w Krakowie
	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób objętych dofinansowaniem - Wysokość środków z PFRON w poszczególnych latach 	2. Likwidacja barier w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - PFRON - Gminy Powiatu Krakowskiego
	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób objętych dofinansowaniem - Wysokość środków z PFRON w poszczególnych latach 	3. Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - PFRON - Narodowy Fundusz Zdrowia - Organizacje pozarządowe - Prywatni sponsorzy
	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba budynków dostosowanych - Wysokość środków z 	4. Dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych (placówki edukacyjne, lecznicze, obiekty sportowe)	- Zarząd Powiatu Krakowskiego	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

**Powiatowy Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim
na lata 2016-2020**

	PFRON w poszczególnych latach			– PFRON – Marszałek Województwa Małopolskiego (środki unijne)
	– Liczba osób objętych dofinansowaniem – Wysokość środków z PFRON w poszczególnych latach	5. Likwidacja barier komunikacyjnych	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	– PFRON – Gminy Powiatu Krakowskiego
	– Liczba osób objętych dofinansowaniem – Wysokość środków z PFRON w poszczególnych latach	6. Pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kat. B	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	– PFRON – Gminy Powiatu Krakowskiego
	– Liczba osób objętych dofinansowaniem – Wysokość środków z PFRON w poszczególnych latach	7. Dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza przewodnika	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	– PFRON – Gminy Powiatu Krakowskiego

Cel operacyjny III	Mierniki	Działania	Odpowiedzialny/i	Partner/rzy
Rozwój usług rehabilitacyjnych - rehabilitacja społeczna i zdrowotna osób niepełnosprawnych	– Utworzony Ośrodek Wczesnej Interwencji	1. Opieka nad dzieckiem niepełnosprawnym - wczesna integracja, wsparcie dla rodzin – powstanie Ośrodka Wczesnej Interwencji	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	– Gminy Powiatu Krakowskiego – Placówki opiekuńczo-wychowawcze
	– Liczba zawartych umów z organizacjami pozarządowymi – Wysokość środków z PFRON w poszczególnych	2. Rozwój dostępności usług rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, szczególnie dzieci – zadanie zlecane organizacjom pozarządowym – prowadzenie rehabilitacji w różnych typach placówek	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	– PFRON – Organizacje pozarządowe

Powiatowy Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim
na lata 2016-2020

latach				
- Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem	3. Programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	- Wydział Spraw Organizacyjny i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego w Krakowie - Organizacje pozarządowe - Parafie	
- Liczba osób objętych dofinansowaniem - Wysokość środków z PFRON w poszczególnych latach	4. Dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych.	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	- PFRON - Gminy Powiatu Krakowskiego - Organizacje pozarządowe	
- Liczba wolontariuszy	5. Współpraca ze szkołami/uczelniami wyższymi – pozyskiwanie wolontariuszy, wspieranie w realizacji projektów socjalnych	- Biuro Promocji i Współpracy poprzez Ośrodek Wsparcia dla Organizacji Pozarządowych i Inicjatyw Obywatelskich Powiatu Krakowskiego	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Uczelnie wyższe - Organizacje pozarządowe	
- Liczba placówek, które osiągnęły lub utrzymały standard	6. Pozyskanie i zatrudnienie wysokospecjalistycznej kadry w instytucjach pomocowych dla osób niepełnosprawnych oraz utrzymanie standardów tych placówek (osiągnięcie i utrzymanie standardów)	- Kierownicy jednostek organizacyjnych Powiatu Krakowskiego	- Małopolski Urząd Wojewódzki - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	
- Liczba WTZ - Wysokość środków z PFRON w poszczególnych latach	7. Dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej.	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	- PFRON - Gminy Powiatu Krakowskiego - Organizacje pozarządowe - Prywatni sponsorzy	
- Utworzony ośrodek dla osób niepełnosprawnych	8. Inicjowanie powstania wysokospecjalistycznego ośrodka dla osób niepełnosprawnych	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	- PFRON - Gminy Powiatu Krakowskiego	

Powiatowy Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim
na lata 2016-2020

Cel operacyjny IV	Mierniki	Działania	Odpowiedzialny/i	Partner/rzy
Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	– Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Powiatem Krakowskim	1. Wspieranie organizacji pozarządowych w działalności na rzecz osób niepełnosprawnych.	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie/ Biuro Promocji i Współpracy Starostwa Powiatowego w Krakowie	– Organizacje pozarządowe
	– Liczba posiedzeń Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych	2. Działalność Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych.	– Starosta Krakowski - Samorząd Powiatu Krakowskiego	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Organizacje pozarządowe
	– Liczba zawartych umów	3. Zlecenie zadań w drodze otwartych konkursów ofert oraz w drodze poza konkursowej z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych.	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	– Organizacje pozarządowe – Parafie, kościoły i związki wyznaniowe
	– Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Powiatem Krakowskim, PCPR i UPPK	4. Aktywizacja organizacji pozarządowych z terenu Powiatu Krakowskiego i rozwój partnerskiej współpracy z Urzędem Pracy Powiatu Krakowskiego oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie / Biuro Promocji i Współpracy Starostwa Powiatowego w Krakowie – Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego	– Organizacje pozarządowe –

Cel operacyjny V	Mierniki	Działania	Odpowiedzialny/i	Partner/rzy
Rozbudowa i modernizacja bazy instytucji pomocowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych	– Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych	1. Utworzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych (niepełnosprawni intelektualnie osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz inne rodzaje)	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	– Organizacje pozarządowe – Gminy Powiatu Krakowskiego
	– Liczba placówek, które osiągnęły lub utrzymały standard – Wysokość środków poniesionych w	2. Utrzymanie standardów całodobowych placówek pomocowych dla osób niepełnosprawnych (DPS, ŚDS, WTZ, itd.)	– Kierownicy poszczególnych jednostek działających na rzecz osób niepełnosprawnych/ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	– Organizacje pozarządowe – Kościoły i związki wyznaniowe

**Powiatowy Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim
na lata 2016-2020**

	poszczególnych latach			
	– Wysokość środków poniesionych w poszczególnych latach	3. Wyposażenie instytucji pomocowych w odpowiedni sprzęt rehabilitacyjny	– Kierownicy poszczególnych jednostek działających na rzecz osób niepełnosprawnych/ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	– Organizacje pozarządowe – PFRON

Cel operacyjny VI	Mierniki	Działania	Odpowiedzialny/i	Partner/rzy
Wsparcie osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin	– Liczba osób objętych edukacją	1. Prowadzenie działań uświadamiających wagę i znaczenie higieny życia psychicznego, w tym działania edukacyjne.	– Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	– Środowiskowe Domy Samopomocowe – Poradnie pedagogiczno-psychologiczne – Warsztaty Terapii Zajęciowej – Publiczne i Niepubliczne Ośrodki Zdrowia – Organizacje pozarządowe – Podkrakowskie Centrum Rozwoju Edukacji i Doskonalenia Nauczycieli – Szkoły z terenu Powiatu Krakowskiego – Gminy Powiatu Krakowskiego – Kościoły i związki wyznaniowe

**Powiatowy Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim
na lata 2016-2020**

	<ul style="list-style-type: none"> - Ilość udzielonych porad - Ilość osób objętych wsparciem	2. Wsparcie psychologiczne dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - Środowiskowe Domy Samopomocowe - Poradnie pedagogiczno – psychologiczne - Warsztaty Terapii Zajęciowej - Publiczne Ośrodki Zdrowia i Niepubliczne - Organizacje pozarządowe
	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba ulotek, - Liczba artykułów - Strona internetowa z informacjami dla osób niepełnosprawnych	3. Udostępnianie informacji w prasie, na stronach internetowych oraz w formie ulotek o dostępnej pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - Biuro Promocji i Współpracy Starostwa Powiatowego w Krakowie

Powiatowy Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim
na lata 2016-2020

Cel operacyjny VII	Mierniki	Działania	Odpowiedzialny/i	Partner/rzy
Utrzymywanie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba spotkań integracyjno-promocyjnych w środowisku na rzecz osób niepełnosprawnych - Liczba osób niepełnosprawnych objętych aktywizacją zawodową - Liczba miejsc pracy utworzonych dla osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - Promocja pozytywnych praktyk, wizerunku osób niepełnosprawnych i ich aktywności.	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie/ Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego	<ul style="list-style-type: none"> - Pracodawcy - Organizacje pozarządowe - Biuro Promocji i Współpracy Starostwa Powiatowego w Krakowie
		<ul style="list-style-type: none"> - Popularyzacja zatrudnienia osób niepełnosprawnych wśród pracodawców i instytucji publicznych.	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej - Pracodawcy - Gminy Powiatu Krakowskiego - Organizacje pozarządowe - Lokalne Grupy Działania
		<ul style="list-style-type: none"> - Zatrudnienie wspomagane osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego	<ul style="list-style-type: none"> - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - Organizacje pozarządowe - Lokalne Grupy Działania - Pracodawcy
		<ul style="list-style-type: none"> - Zwrot kosztów szkolenia pracowników pomagających niepełnosprawnemu pracownikowi w pracy.	<ul style="list-style-type: none"> - Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego	<ul style="list-style-type: none"> - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - Powiatowe Centrum

Powiatowy Program na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Krakowskim
na lata 2016-2020

				<ul style="list-style-type: none"> Pomocy Rodzinie – Organizacje pozarządowe – Lokalne Grupy Działania – Pracodawcy
		<ul style="list-style-type: none"> – Aktywizacja osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.	<ul style="list-style-type: none"> – Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego	<ul style="list-style-type: none"> – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Organizacje pozarządowe – Lokalne Grupy Działania – Pracodawcy

VII. Monitoring i ewaluacja

Wdrażanie Programu

Program jest dokumentem perspektywicznym, którego założeniem jest nakreślenie kierunków działań Powiatu Krakowskiego w obszarze szeroko rozumianej problematyki osób niepełnosprawnych. Program będzie na podstawie Uchwały Rady Powiatu w Krakowie. Za wdrażanie Programu odpowiada Zarząd Powiatu Krakowskiego, a jego za jego faktyczną realizację odpowiada Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Powiatu Krakowskiego. Realizacja Programu odbywa się zgodnie z dokumentami wewnętrznymi Starostwa Powiatowego w Krakowie (statut, regulamin organizacyjny, uchwały Zarządu Powiatu, zarządzenie Starosty itp.) poprzez zadania własne PCPR i szeroko zakrojoną współpracę partnerską z innymi jednostkami, podmiotami i organizacjami wymienionymi w macierzy jako Partnerzy w realizacji poszczególnych zadań. Katalog partnerów nie jest zamknięty, zatem realizacja zadań odbywać się będzie z uwzględnieniem wszystkich możliwych partnerów, gdyż celem nadrzędnym wdrażania jest jak najwyższa skuteczność i efektywność realizacyjna. Wdrażanie Programu odbywać się będzie zgodnie z zasadami planowania budżetowego Powiatu Krakowskiego oraz uwzględniać będzie możliwości pozyskiwania źródeł zewnętrznych na ich sfinansowanie.

Monitoring Programu

Monitoring programu będzie miał na celu pomiar postępu i systematyczne kontrolowanie zaplanowanych czynności. Sprawdzenie, czy przebiegają one zgodnie z planem, na każdym etapie realizacji programu. Monitorowanie będzie spełniać funkcję wewnętrznej kontroli zadań. Kontrola ta będzie obejmować kontrolę bieżącą, czyli ocenę skuteczności poszczególnych działań oraz sposobu realizacji pracy, jak również kontrolę końcową.

Ocena skuteczności oraz realizacji poszczególnych zadań Programu będzie dokonywana corocznie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie na podstawie zgromadzonej dokumentacji dotyczącej Programu, w formie sprawozdań. Sprawozdania te będą prezentowane do akceptacji Zarządu Powiatu.

Ewaluacja Programu odbywać się będzie okresowo na podstawie sprawozdań rocznych PCPR. Ewaluacja odbywać się będzie dwukrotnie: cząstkowa po 2017 r. i końcowa w 2020 r. Wyniki ewaluacji wraz z wnioskami i rekomendacjami będą zatwierdzane przez Zarząd Powiatu i przedstawiane do opiniowania Radzie Powiatu Krakowskiego.

VIII. Finansowanie Programu

Z uwagi na długofalowość realizacji niniejszego dokumentu oraz różnorodność jednostek i organizacji realizujących zaplanowane działania, środki finansowe na ich realizację będą pochodzić z:

- Środków Budżetu Państwa,
- Środków własnych Powiatu Krakowskiego, zaplanowanych w budżecie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie,
- Środków w budżetach jednostek organizacyjnych Powiatu Krakowskiego zajmujących się działaniami w obszarze wspierania osób niepełnosprawnych,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Dotacji celowych,
- Środków własnych z budżetów organizacji pozarządowych,
- Środków finansowych pozyskanych z funduszy unijnych,
- Środków własnych Powiatu Krakowskiego,
- Innych źródeł pozabudżetowych.